Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NIILA JÄÄSKINENA
přednesené dne 16. července 2015 [1]

Věc C-603/13 P

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energia, SGPS, SA
proti

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Kartelové dohody — Španělský trh se silničním bitumenem — Rozdělení trhu a koordinace cen — Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci — Zásada ne ultra petita — Právo na spravedlivý proces — Právo na obhajobu — Zásada kontradiktornosti — Jediné a pokračující protiprávní jednání — Údajná znalost systému dohledu a mechanismu náhrad uplatňovaných dalšími účastníky protiprávní kartelové dohody — Zkreslení důkazů“

I – **Úvod**

1. Předmětem věci předložené Soudnímu dvoru je kasační opravný prostředek podaný skupinou společností Galp Energía España, SA, Petróleos de Portugal (Petrogal), SA a Galp Energia, SGPS, SA (dále jen společně „účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek“) proti rozsudku Galp Energía España a další v. Komise (T-462/07, dále jen „napadený rozsudek“) [2], kterým Tribunál částečně vyhověl jejich žalobě směřující ke zrušení rozhodnutí Komise C(2007) 4441 final [3] (dále jen „sporné rozhodnutí“), jakož i jejich podpůrnému návrhu na snížení pokuty, která jim byla uložena.

2. V souladu s požadavkem Soudního dvora se toto stanovisko omezí na analýzu druhého důvodu kasačního opravného prostředku, který je středobodem tohoto řízení a jehož podstatou je otázka mezí pravomoci Tribunálu provést soudní přezkum v plné jurisdikci. Podle mého názoru Tribunál překročil uvedené meze z důvodů, které uvedu níže, a kasačnímu opravnému prostředku je třeba vyhovět. Mám totiž za to, že pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci neopravňuje Tribunál k tomu, aby konstatoval, že došlo k protiprávnímu jednání, které nebylo prokázáno v rozhodnutí Komise.

II – **Skutečnosti předcházející sporu**

3. Skutečnosti předcházející sporu byly uvedeny v bodech 1 až 85 napadeného rozsudku, na který tímto odkazuji.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — _ EU:T:2013:459.

3 — _ Rozhodnutí ze dne 3. října 2007 v řízení podle článku 81 ES [věc COMP/38.710 — Bitumen (Španělsko)].

4. Pro naše potřeby postačí připomenout, že Evropská komise přijala dne 3. října 2007 sporné rozhodnutí, ve kterém se konstatovala, že se navrhovatelky účastnily několika dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví penetračního bitumenu majících formu dohod o rozdělení trhu a o koordinaci cen na španělském území (s výjimkou Kanárských ostrovů). Komise měla za to, že obě zjištěná omezení hospodářské soutěže, tj. horizontální dohody o rozdělení trhu a koordinace cen, jsou z povahy samé nejzávažnějšími typy porušení článku 81 ES, které mohou být podle judikatury důvodem k tomu kvalifikovat porušení jako „velmi závažné“, aniž je nutné, aby takové jednání pokrývalo určitou zeměpisnou oblast nebo mělo konkrétní dopad [4].

5. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 19. prosince 2007 napadly účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek obsah rozhodnutí a domáhaly se jeho částečného zrušení nebo jeho zrušení v plném rozsahu.

6. Tribunál napadeným rozsudkem vyhověl třetímu žalobnímu důvodu směřujícímu ke zrušení na základě protiprávnosti konstatování o účasti navrhovatelek v systému dohledu a mechanismu náhrad týkajících se provádění dohod o rozdělení trhu a klientely členy dohody. Tribunál tedy sporné rozhodnutí částečně zrušil v rozsahu, v němž uvedené rozhodnutí v článku 1 konstatovalo, že se navrhovatelky podílely na souboru dohod a jednání ve shodě na španělském trhu s bitumenem, a v článku 3 jim uložilo povinnost ukončit protiprávní jednání uvedené v článku 1 sporného rozhodnutí.

7. Tribunál měl nicméně za to, že navrhovatelky mohly být shledány odpovědnými s ohledem na dvě výše uvedené složky protiprávního jednání (bod 626 napadeného rozsudku). Tento závěr založil na prohlášení V. C., který byl ředitelem prodeje bitumenu Petrogal a poté Galp Energía España (dále jen „prohlášení V. C.“) [5]. Z tohoto důvodu měl Tribunál za to, že není třeba měnit výchozí výši pokuty (bod 630 napadeného rozsudku). Tribunál naproti tomu považoval za nutné snížit pokutu více, než ji snížila Komise z titulu polehčujících okolností (bod 632 napadeného rozsudku). Snížil ji tedy dodatečně o 4 % k již provedenému 10% snížení přiznanému sporným rozhodnutím (bod 635 napadeného rozsudku). Tribunál zamítl ostatní důvody směřující ke zrušení včetně pátého důvodu vycházejícího z protiprávnosti tvrzení o jejich účasti na koordinaci cen (body 450 až 456 napadeného rozsudku) [6].

III – **Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení**

8. Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 22. listopadu 2013 podaly navrhovatelky kasační opravný prostředek, kterým navrhují, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek a články 1, 2 a 3 sporného rozhodnutí v rozsahu, v jakém se týkají navrhovatelek, a/nebo snížil pokutu uloženou navrhovatelkám,

— podpůrně zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí ve věci samé,

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

4 — _ Bod 500 odůvodnění sporného rozhodnutí. Komise rozhodla, že Galp Energía España SA a Petróleos de Portugal SA jsou z důvodu účasti na tomto protiprávním jednání společně a nerozdílně odpovědné za zaplacení 8 662 500 eur; Galp Energia, SGPS, SA je společně a nerozdílně odpovědná za zaplacení 6 435 000 eur. Bylo konstatováno, že Galp Energía España SA a Petróleos de Portugal SA se účastnily protiprávního jednání v období od 31. ledna 1995 do 1. října 2002, zatímco v případě Galp Energia, SGPS, SA se mělo za to, že se protiprávního jednání účastnila od 22. dubna 1999 do 1. října 2002.

5 — _ Viz bod 87 a 215 napadeného rozsudku. Ve svém prohlášení V. C. těmito slovy potvrdil, že se účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek nikdy neúčastnily systému dohledu: „Uvedl jsem námitku Evropské komise, podle které se Galp Energía España […] měla účastnit činnosti systému dohledu a mechanismu náhrad při jednání ohledně asfaltu. To není pravda. To proto, že jsme nikdy neobdrželi náhradu bez ohledu na objem prodejů Galp Energía España […]. Je pravda, že v určitém okamžiku jsem konstatoval, že existuje určitý typ mechanismu náhrad, kterého se účastní členové jednání o asfaltu, ale nikdy jsem nevěděl, že by tyto společnosti měly co do činění s tímto systémem. Galp Energía España […] se tedy nikdy neúčastnila žádného mechanismu náhrad“.

6 — _ V důsledku toho byla výše pokuty uložené Galp Energía España SA a Petróleos de Portugal (Petrogal) SA změněna na 8 277 500 eur, zatímco výše pokuty uložené Galp Energia, SGPS SA byla změněna na 6 149 000 eur.

9. Komise navrhuje, aby byl kasační opravný prostředek zamítnut a navrhovatelkám byla uložena náhrada nákladů řízení.

10. Účastnice řízení Soudnímu dvoru předložily svá písemná vyjádření a byly vyslechnuty na jednání, které se konalo dne 15. dubna 2015.

IV – **K určení odpovědnosti účastnic řízení podávajících kasační opravný prostředek Tribunálem jakožto výchozímu bodu pro analýzu druhého důvodu kasačního opravného prostředku**

A – *Stručně k pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci*

11. Účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek v druhém důvodu kasačního opravného prostředku rozděleném na tři části Tribunálu vytýkají, že se v bodech 626 a 630 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právní posouzení. Navrhovatelky uvádí mnohé zásady a mnohá procesní pravidla s tím, že ve skutečnosti Tribunálu vytýkají konkrétní jednání, tj. že pro účely založení odpovědnosti navrhovatelek za dvě složky protiprávního mechanismu zohlednil dokument předložený po přijetí sporného rozhodnutí, tj. výše uvedené prohlášení V. C[7].

12. Nejprve poukazuji na to, že Tribunál při zohlednění prohlášení V. C. vycházel ze své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

13. Je tedy třeba připomenout, že pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci přiznaná Tribunálu doplňuje přezkum legality stanovený v článku 263 SFEU. Jak Soudní dvůr konstatoval, „přezkum legality je doplněn pravomocí přezkumu v plné jurisdikci, která byla unijnímu soudu přiznána článkem 31 nařízení č. 1/2003 v souladu s článkem 261 SFEU. V rámci této pravomoci soud může nad rámec pouhého přezkumu legality sankce nahradit posouzení Komise svým posouzením a uložené pokuty nebo penále tedy zrušit, snížit nebo zvýšit“[8]. Judikatura upřesnila, že pravomoc změnit rozhodnutí se použije i v případě, že se Komise nedopustila pochybení[9]. Umožňuje soudu, aby konkrétně v oblasti hospodářské soutěže pokutu nejen zrušil nebo potvrdil její výši, ale rovněž aby tuto pokutu zvýšil či snížil.

14. Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci soud opravňuje k tomu, aby s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem napadený akt změnil, aniž by jej zrušil, například za účelem úpravy výše pokuty[10]. Pravidla pro uplatnění pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci nicméně nejsou všechna vymezena[11].

7 — _ V rámci analýzy třetího důvodu Tribunál Komisi vytýkal, že právně dostačujícím způsobem neprokázala účast účastnic řízení podávajících kasační opravný prostředek na obou složkách protiprávního jednání. Tato skutečnost vedla Tribunál ke zrušení sporného rozhodnutí v tomto rozsahu.

8 — _ Rozsudek KME Germany a další v. Komise (C-272/09 P, EU:C:2011:810, bod 103).

9 — _ Rozsudky Groupe Danone v. Komise (C-3/06 P, EU:C:2007:88, bod 61), jakož i Prym a Prym Consumer v. Komise (C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 86).

10 — _ Rozsudky Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582, bod 692); Prym a Prym Consumer v. Komise (C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 86), a JFE Engineering a další v. Komise (T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, EU:T:2004:221, bod 577).

11 — _ K podrobné analýze viz stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

15. Uvádím, že v rozsudcích Chalkor v. Komise [12] a KME Germany a další v. Komise [13] Soudní dvůr jasně konstatoval, že přezkum prováděný Tribunálem v plné jurisdikci zahrnuje přezkum jak právních, tak i skutkových okolností, jakož i pravomoc posoudit důkazy, zrušit sporné rozhodnutí a změnit výši pokut [14].

16. Soudní dvůr také dále rozhodl, že přezkum legality podle článku 263 SFEU doplněný o pravomoc přezkumu v plné jurisdikci stran výše pokuty podle článku 31 nařízení (ES) č. 1/2003 [15] zjevně není v rozporu s požadavky zásady účinné soudní ochrany obsažené v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [16].

B – *Odůvodnění Tribunálu a založení odpovědnosti*

17. Vzhledem k tomu, že pochopení odůvodnění Tribunálu je podle mého názoru rozhodující pro účely analýzy druhého důvodu kasačního opravného prostředku, navrhuji analyzovat odůvodnění podané Tribunálem v rámci posouzení třetího žalobního důvodu v prvním stupni, jakož i devátého žalobního důvodu téže žaloby, abych se mohl zabývat konkrétními námitkami vznesenými v kasačním opravném prostředku.

18. Účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek v třetím žalobním důvodu vzneseném před Tribunálem zpochybňovaly svou účast na systému dohledu a mechanismu náhrad.

19. Tribunál na základě analýzy třetímu žalobnímu důvodu vyhověl v rozsahu, v němž Komise shledala navrhovatelky odpovědnými za celé protiprávní jednání, ačkoli právně dostačujícím způsobem neprokázala jejich účast na dvou složkách protiprávního jednání. Tento orgán navíc neprokázal, že o dvou výše uvedených složkách věděly nebo o nich přinejmenším nemohly nevědět, aby tak mohl správně uplatnit pojem jediné a pokračující protiprávní jednání. Tribunál tudíž zrušil článek 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž tohoto rozhodnutí konstatuje, že se navrhovatelky účastnily několika dohod a jednání ve shodě na španělském trhu s bitumenem.

20. V rozsahu, v němž Tribunál vycházel z pojmu jediné a pokračující protiprávní jednání [17], je nutno připomenout, že podnik, který se protisoutěžním jednáním účastnil jediného a komplexního protiprávního jednání s cílem přispět k uskutečnění protiprávního jednání jako celku, může být odpovědný též za skutky, které ve skutečnosti provedly jiné účastnící se podniky. Je tomu tak v případě, že je prokázáno, že uvedený podnik hodlal svým vlastním jednáním přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a že o plánovaném nebo uplatňovaném jednání jiných podniků věděl při sledování týchž cílů nebo ho mohl důvodně předvídat a byl připraven podstoupit z toho plynoucí riziko [18].

21. Pokud naopak unijní soud konstatuje, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že podnik při své účasti na jednom z protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání věděl o dalších protisoutěžních chováních ostatních účastníků kartelové dohody sledujících tytéž cíle nebo že je mohl důvodně předvídat a byl připraven podstoupit z toho plynoucí riziko, musí z toho tento soud vyvodit pouze to, že tomuto podniku nemůže být přičtena odpovědnost za tato další

12 — _ C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — _ C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — _ Vzhledem k základu odůvodnění Tribunálu uvedenému v bodě 12 tohoto stanoviska je toto hledisko pro projednávanou věc rozhodující.

15 — Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1).

16 — _ Rozsudek KME Germany a další v. Komise (C-272/09 P, EU:C:2011:810, bod 106).

17 — _ Rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 82).

18 — _ Rozsudky Komise v.Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, body 41 a 42); Komise v. Aalberts Industries a další (C-287/11 P, EU:C:2013:445, bod 63), a Siemens a další v. Komise (C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, EU:C:2013:866, bod 242).

chování, a tedy jediné a pokračující protiprávní jednání v plném rozsahu, a že napadené rozhodnutí musí být považováno za neopodstatněné pouze v tomto rozsahu [19]. K tomuto je nutno konstatovat, že se Tribunál před nedávnem v rozsudku Soliver v. Komise ukázal jako relativně náročný, pokud jde o prokazování účasti na jediném a pokračujícím protiprávním jednání [20].

22. V projednávané věci Tribunál v bodech 273 a 279 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise založila odpovědnost navrhovatelek za všechny složky protiprávního jednání včetně účasti na systému dohledu a mechanismu náhrad. Tribunál dále v bodě 286 napadeného rozsudku uvedl, že Komise za účelem prokázání odpovědnosti navrhovatelek nevycházela z *jiného hlediska než z účasti* na výše uvedených složkách protiprávního jednání. Tribunál přitom v bodech 272 a 280 napadeného rozsudku konstatoval, že účast navrhovatelek na dvou složkách protiprávního jednání nebyla prokázána.

23. Výše citovaná judikatura týkající se jediného a pokračujícího protiprávního jednání umožňuje založit odpovědnost podniku za celé protiprávní jednání, jestliže věděl o protiprávním jednání nebo o něm nemohl nevědět.

24. Tribunál však v bodě 289 napadeného rozsudku výslovně uvedl, že Komise nevycházela ze zjištění, že by navrhovatelky měly povědomí o systému dohledu a systému náhrad, ani ze skutečnosti, že by o nich nemohly nevědět. Jak Tribunál uvedl v bodě 290 téhož rozsudku, ve sporném rozhodnutí není konstatováno, že by o nich navrhovatelky věděly nebo nemohly nevědět.

25. Tribunál nakonec v bodě 291 napadeného rozsudku vzhledem k úloze navrhovatelek v kartelové dohodě *vyloučil, že by bylo možné mít za to, že o nich věděly*. V důsledku toho dospěl Tribunál v bodě 292 napadeného rozsudku k závěru, že odpovědnost navrhovatelek z titulu systému dohledu a mechanismu náhrad nebyla založena.

26. Aby Komise napravila mezeru ve sporném rozhodnutí shledanou Tribunálem, poukázala na prohlášení V. C. Toto prohlášení bylo Tribunálem v bodech 294 a 295 napadeného rozsudku vyloučeno. Ačkoli z prohlášení *a posteriori* vyplývalo, že navrhovatelky o mechanismu náhrad skutečně věděly, podle Tribunálu to nic nemění na tom, že *Tribunál nemůže v rámci přezkumu legality nahradit odůvodnění Komise novým odůvodněním*. Tribunál kromě toho rozhodl, že toto prohlášení každopádně neumožňuje napravit vadu legality sporného rozhodnutí.

27. Toto odůvodnění musí být dáno do souvislosti s tím, že Tribunál založil odpovědnost navrhovatelek v rámci devátého žalobního důvodu.

28. V rámci devátého žalobního důvodu vzneseného před Tribunálem navrhovatelky zpochybňovaly, že jim navzdory jejich velmi omezené účasti na protiprávním jednání nebyla snížena pokuta. K tomuto Tribunál v bodě 606 napadeného rozsudku připomněl, že – jak konstatoval v rámci třetího žalobního důvodu – Komise neprokázala účast navrhovatelek na obou složkách protiprávního jednání tvořených systémy dohledu a náhrad a neuvedla ani informace postačující k tomu, aby mohla založit jejich odpovědnost za tyto složky protiprávního jednání.

29. Bez ohledu na výše uvedená konstatování však Tribunál z prohlášení V. C. dovodil, že navrhovatelky *věděly* o mechanismu náhrad, což podle Tribunálu znamená, že navrhovatelky věděly o systému dohledu, jelikož mechanismus náhrad nemohl bez mechanismu dohledu existovat. Z bodu 624 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál v tomto ohledu jednal na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

19 — _ Rozsudek Komise v. Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, bod 47).

20 — _ T-68/09, EU:T:2014:867. V této věci měl Tribunál za to, že Komise nepředložila důkaz o účasti společnosti Soliver NV. Částečné zrušení rozhodnutí nepřicházelo v úvahu, jelikož Komise nekvalifikovala správně účast žalobkyně na protiprávních jednáních, takže Tribunál rozhodnutí Komise v celém rozsahu zrušil.

30. Z bodů 610 až 626 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál za účelem založení odpovědnosti navrhovatelek za tyto dvě složky protiprávního jednání vycházel z prohlášení V. C. Z bodu 627 napadeného rozsudku konečně vyplývá, že Tribunál přezkoumal výši pokut uložených navrhovatelkám právě s ohledem na tyto skutečnosti.

31. Právě tyto sporné části odůvodnění Tribunálu jsou předmětem druhého důvodu tohoto kasačního opravného prostředku

V – **Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci a zásada *ne ultra petita***

A – *Argumenty účastnic řízení*

32. Účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek v první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku uplatňují, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, neboť překročil své pravomoci a rozhodl *ultra petita*, když z vlastního podnětu vznesl žalobní důvod, který nevznesly ani navrhovatelky, ani Komise [21], a založil jejich odpovědnost za dvě složky protiprávního jednání v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES, tj. za jejich povědomí o existenci mechanismu náhrad a systému dohledu [22].

33. Tribunál podle nich v projednávané věci rozhodl *ultra petita*, neboť Komise ve svém rozhodnutí nevycházela z těchto důvodů, navrhovatelky tyto důvody neuplatnily jako důvody směřující ke zrušení a kromě přípustnosti prohlášení V. C. nebyly projednány.

34. Komise tvrdí, že Tribunál správně přihlédl k povědomí navrhovatelek o mechanismech dohledu a náhrad při rozhodování o výši pokuty v rámci výkonu soudní pravomoci v plné jurisdikci, jelikož se jednalo o skutkovou okolnost. Pokud jde o prohlášení V. C., Komise má za to, že Tribunál k tomuto prohlášení při rozhodování o výši pokuty přihlédl oprávněně [23] zejména v rozsahu, v němž judikatura připouští „předložení a zohlednění doplňujících informací, jež nemusí být jako takové v rozhodnutí uvedeny“ [24]. Komise konečně zastává názor, že je tento důvod irelevantní v rozsahu, v němž již Tribunál výši pokuty snížil [25].

21 — _ Účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek připomínají, že řízení před unijními soudy je kontradiktorní. Pouze samotným účastníkům sporu tudíž přísluší (s výjimkou důvodů veřejného pořádku) vznášet žalobní důvody týkající se zrušení (viz rozsudek KME Germany a další v. Komise, C-389/10 P, EU:C:2011:816, bod 131). Soudní dvůr podobně ve věci ThyssenKrupp Nirosta v. Komise (C-352/09 P, EU:C:2011:191) rozhodl, že se úloha Tribunálu omezuje na rozhodování o argumentech, které před ním byly vzneseny.

22 — _ Bod 626 napadeného rozsudku.

23 — _ Rozsudek Prym a Prym Consumer v. Komise (C-534/07 P, EU:C:2009:505, bod 86).

24 — _ Rozsudek KNP BT v. Komise (C-248/98 P, EU:C:2000:625, bod 40).

25 — _ O další 4 % navíc ke snížení o 10 % již dříve přiznanému Komisí za účelem zohlednění méně pravidelné nebo aktivní účasti žalované strany na protiprávním jednání.

B – *Posouzení*

35. Je nesporné, že unijní soud, který je vyzván k rozhodnutí o žalobě na neplatnost, je vázán zásadou „*ne ultra petita*“, která vychází z maximy „*ne eat iudex ultra petita partium*“ zakazující soudu vyjadřovat se k otázkám jdoucích nad rámec návrhových žádání účastníků řízení. Podle této zásady nemůže zrušení, o kterém rozhodne, jít nad rámec toho, co požadoval žalobce [26]. Není oprávněn znovu vymezovat hlavní předmět žaloby ani vznášet důvod z úřední povinnosti, s výjimkou zvláštních případů, kde to vyžaduje veřejný zájem [27]. Unijní soud je totiž oprávněn, případně povinen, zkoumat z úřední povinnosti některé důvody vnější legality [28].

36. Je nutno poznamenat, že zásada *ne ultra petita* se ve svém plném rozsahu použije pouze v občanskoprávních řízeních jako dispoziční zásada. Naproti tomu ve veřejnoprávních řízeních, mezi které patří řízení v oblasti práva hospodářské soutěže, je složitější vymezit její rozsah. Tato zásada totiž podle mého názoru nehraje vlastní roli, ale transformuje se v jedno z hledisek práva na spravedlivý proces obecně. Jak uvedl generální advokát P. Léger, role soudu není v této oblasti v žádném případě pasivní a soud nemůže být pouze „ústy účastníků řízení“ [29]. Zejména uvádím, že zákaz vznášet důvody bez návrhu platí výhradně v rámci žalob na neplatnost, tedy v rámci přezkumu legality. Naproti tomu v rámci pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci tento zákaz podobnou úlohu nemá.

37. To mě přivádí k otázce, jak uplatňovat zásadu *ne ultra petita* v rámci pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, jelikož podstatou projednávané věci jsou meze uvedené pravomoci jakožto středobodu projednávané věci. V rozsudku Groupe Danone v. Komise Soudní dvůr uvedl, že „soud Společenství je oprávněn vykonávat svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, pokud *je mu otázka výše pokuty předložena k posouzení*, a že tato pravomoc může být vykonávána jak za účelem snížení této částky, tak za účelem jejího zvýšení“ [30].

38. Otvírá to cestu ke dvěma odlišným výkladům. Bylo by možné tvrdit, že k tomu, aby mohl Tribunál vykonat svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, musí jeden z účastníků řízení v *návrhových žádáních žaloby* výslovným a přesným způsobem vznést otázku výše pokuty. Dále by se dalo z postoje Soudního dvora vyvodit, že postačí, aby byla otázka výše pokuty *předmětem sporu a byla o ní vedena diskuze v rámci žalobních důvodů*. Tato otázka má zvláštní význam, jelikož v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci má Tribunál pravomoc zvýšit pokutu, i když se návrh účastníků řízení týká výhradně jejího snížení [31].

39. Uplatnění zásady *ne ultra petita* v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci není jednoznačné, ale v tomto smyslu podle všeho vyplývá z prvně uvedeného výkladu rozsudku Groupe Danone v. Komise, podle něhož musí být výše pokuty *předmětem návrhových žádání*. V rozsudku Komise a další v. Siemens Österreich a další tak Soudní dvůr rozhodl, že Tribunál rozhodl *ultra petita*, když

26 — _ Viz rozsudky Meroni v. Vysoký úřad (46/59, EU:C:1962:44, p. 783, zvláště bod 801); Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, bod 24), a Comunità montana della Valnerina v. Komise (C-240/03 P, EU:C:2006:44, bod 43), jakož i body 146 až 148 stanoviska generální advokátky J. Kokott ve věci Komise v. Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555).

27 — _ Rozsudek Komise v. Roodhuijzen (T-58/08 P, EU:T:2009:385, bod 34 a citovaná judikatura). Z judikatury nicméně vyplývá, že v rámci sporu vymezeného účastníky řízení, je Unijní soud, který musí rozhodnout pouze o návrhu účastníků řízení, vázán pouze argumenty uváděnými těmito účastníky na podporu svých návrhových žádání, ledaže by byl nucen k tomu, aby založil své rozhodnutí na nesprávných právních úvahách (rozsudek ETF v. Michel, T-108/11 P, EU:T:2013:625, body 42 a 51).

28 — _ Porušení podstatných formálních náležitostí a nepříslušnost ve smyslu článku 263 SFEU totiž představuje nepominutelný důvod uplatněný unijním soudem bez návrhu (viz rozsudek Maďarsko v. Komise, T-240/10, EU:T:2013:645). Chybějící odůvodnění patří mezi vnější důvody legality. Nicméně připomínám, že uplatnění důvodu týkajícího se veřejného pořádku bez návrhu nemá napravovat nedostatek žaloby, ale jeho cílem je respektovat pravidlo, které z důvodu svého významu není v dispozici účastníků řízení, a to bez ohledu na fázi, ve které se řízení nachází. Otázku uplatnění důvodu bez návrhu je třeba nicméně odlišovat od rozsahu zásady *ne ultra petita*, která se vztahuje na návrhová žádání účastníků řízení.

29 — _ Stanovisko generálního advokáta P. Légera ve věci Parlament v. Gutiérrez de Quijano y Lloréns (C-252/96 P, EU:C:1998:157, bod 36).

30 — _ C-3/06 P, EU:C:2007:88, bod 62, zdůrazněno autorem stanoviska. Viz rovněž stanovisko generálního advokáta M. Poiarese Madura v této věci (C-3/06 P, EU:C:2006:720, body 46 až 50).

31 — _ V tomto ohledu viz rozsudky Shell Petroleum a další v. Komise (T-343/06, EU:T:2012:478), a InnoLux v. Komise (T-91/11, EU:T:2014:92).

zrušil ustanovení rozhodnutí Komise a změnil uložené pokuty tak, že je shrnul do jediné částky, která měla být účastníky řízení uhrazena společně a nerozdílně [32]. V rozsudku Alliance One International v. Komise navíc Soudní dvůr zamítl důvod vycházející z porušení zásady *ne ultra petita* s tím, že zdůraznil, že navzdory absenci návrhu v žalobě účastník řízení podpůrně navrhoval snížení výše pokuty uložené společně a nerozdílně jemu a jinému účastníkovi kartelové dohody a že smyslem důvodů tohoto účastníka bylo zejména odůvodnit takové snížení [33].

40. S ohledem na výše uvedené mám za to, že námitky vznesené účastnicemi řízení podávajícími kasační opravný prostředek ve skutečnosti nevycházejí z porušení zásady *ne ultra petita* nebo z nesprávného vznesení důvodu bez návrhu. Každopádně se mi jeví, že uvedené námitky vyplývají z nesprávného výkladu napadeného rozsudku. Jak jsem již uvedl, argumenty předložené navrhovatelkami se týkají rozsahu pravomoci Tribunálu provést soudní přezkum v plné jurisdikci, který konstatováním, že navrhovatelky nesou odpovědnost za obě složky kartelové dohody, ve skutečnosti konstatoval, že došlo ke spornému protiprávnímu jednání.

41. I kdyby však bylo třeba mít za to, že námitky navrhovatelek vycházejí z porušení zásady *ne ultra petita*, stačilo by v tomto ohledu připomenout, že v prvním stupni to byly právě navrhovatelky, kdo předložil prohlášení V. C., aby prokázaly, že se neúčastnily mechanismů dohledu a náhrad. Navrhovatelky ve svých návrhových žádáních před Tribunálem navrhovaly zrušit sporné rozhodnutí v celém rozsahu. Podpůrně navrhovaly zrušit články 1, 2 a 3 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich týkají, jakož i podpůrně snížit pokutu uloženou jim v článku 2 sporného rozhodnutí [34]. Pokud jde o návrhová žádání Komise, je nesporné, že v prvním stupni navrhovala žalobu zamítnout.

42. Jak jsem připomněl výše, Tribunál částečně zrušil sporné rozhodnutí a snížil pokutu uloženou Komisí. Na základě analýzy se nejeví, že by byl napadený rozsudek stižen vadou spočívající v nesprávném právním posouzení týkajícím se porušení zásady *ne ultra petita*. V důsledku toho je třeba zamítnout první část druhého důvodu kasačního opravného prostředku jako neopodstatněnou.

VI – **Soudní přezkum v plné jurisdikci a právo na spravedlivý proces**

A – *Argumenty účastnic řízení*

43. Ve druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že Tribunál porušil právo na spravedlivý proces (které zahrnuje zásadu rovnosti zbraní), právo na obhajobu a konkrétně zásadu kontradiktornosti, když v bodech 624 až 626 rozsudku dospěl k závěru, že mu v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci přísluší zohlednit prohlášení V. C. pro účely založení odpovědnosti navrhovatelek, vzhledem k jejich účasti na systému dohledu a povědomí o mechanismu náhrad.

44. Tribunál podle nich porušil právo na spravedlivý proces a zvláště zásadu rovnosti zbraní, jakož i právo na obhajobu včetně zásady kontradiktornosti, když navrhovatelkám před tím, než rozhodl, nesdělil přesně povahu a důvod této nové námitky v souladu s požadavky stanovenými článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP) podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 a články 47 a 48 Listiny.

32 — _ C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, bod 129.

33 — _ C-679/11 P, EU:C:2013:606, body 103 až 107.

34 — _ Viz bod 87 napadeného rozsudku.

45. Komise zpochybňuje argumenty účastnic řízení podávajících kasační opravný prostředek a zdůrazňuje, že důkazy V. C. o tom, že navrhovatelky věděly o existenci mechanismu náhrad, zmínily poprvé samy navrhovatelky. Bylo by tedy absurdní, že by se s nimi nemohly seznámit [35].

B – *Posouzení*

1. Úvodní poznámky

46. Právo na spravedlivý proces zaručené v čl. 6 odst. EÚLP je obecnou zásadou unijního práva zakotvenou nyní i v čl. 47 druhém pododstavci Listiny. Zásada účinné soudní ochrany obsažená v uvedeném články 47 má různé aspekty, k nimž patří zejména právo na obhajobu, zásada rovnosti zbraní a právo na přístup k soudům.

47. Pokud jde o zásadu kontradiktornosti, je nesporné, že uvedená zásada je součástí práva na obhajobu. Uplatní se na jakékoli řízení, jež může vést k vydání rozhodnutí orgánu Společenství, jímž mohou být citelně dotčeny něčí zájmy [36]. Zásada rovnosti zbraní, která je logickým následkem samotného pojmu „spravedlivý proces“, implikuje povinnost nabídnout každému účastníku řízení přiměřenou možnost prezentovat svoji věc včetně důkazů za podmínek, které ho nestaví do jasně nevýhodnější situace oproti jeho protivníkovi [37]. Tato zásada se uplatní v sankčních řízeních zahájených Komisí [38].

48. Považuji za podstatné uvést, že v oblasti práva hospodářské soutěže *je Komise povinna prokázat protiprávní jednání, která zjistila, a předložit důkazy, které mohou* právně dostačujícím způsobem *prokázat* skutečnosti zakládající protiprávní jednání. Po navrhovateli se totiž v rámci soudního řízení požaduje, aby určil zpochybňované části napadeného rozhodnutí, zformuloval v tomto ohledu výtky a předložil důkazy, které mohou sestávat ze spolehlivých indicií, jejichž cílem je prokázat, že jeho výtky jsou opodstatněné [39].

2. Posouzení zohlednění prohlášení V. C. Tribunálem z hlediska pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci

49. Z napadeného rozsudku vyplývá, že V. C. učinil prohlášení dne 6. prosince 2007, tedy po vydání sporného rozhodnutí, a že bylo přiloženo k žalobě podané k Tribunálu a navrhovatelky jej předložily před Tribunálem k založení do spisu [40]. Komise se na toto prohlášení odvolávala ve svých písemných vyjádřeních [41]. Tribunál považoval prohlášení ze přípustné. Účastnice podávající kasační opravný prostředek jej rovněž uplatnily zejména v rámci čtvrtého žalobního důvodu před Tribunálem [42].

35 — _ Rozsudek 1. garantovaná v. Komise (T-392/09, EU:T:2012:674, body 78 a 79).

36 — _ Rozsudek Komise v. Irsko a další (C-89/08 P, EU:C:2009:742, bod 50).

37 — _ Rozsudek Otis a další (C-199/11, EU:C:2012:684, body 46 až 49, 71 a 72).

38 — _ Viz zejména rozsudek LR AF 1998 v. Komise (T-23/99, EU:T:2002:75, bod 171).

39 — _ Rozsudek KME Germany a další v. Komise (C-272/09 P, EU:C:2011:810, body 104 až 106).

40 — _ Bod 293 napadeného rozsudku.

41 — _ Body 293 a 612 napadeného rozsudku.

42 — _ Bod 320 napadeného rozsudku.

50. Připomínám, že respektování práva na obhajobu v oblasti hospodářské soutěže vyžaduje, aby dotyčný podnik mohl v průběhu správního řízení užitečně vyjádřit svůj názor ke skutečnosti a relevantnosti tvrzených skutečností a okolností, jakož i k dokumentům předloženým Komisí na podporu svého tvrzení o existenci porušení smlouvy o ES [43]. Je to zejména právě oznámení námitek, které umožňuje podnikům, které jsou předmětem šetření, seznámit se s důkazy, kterými Komise disponuje, a využít práva na obhajobu s plnou účinností [44].

51. Jak přitom zdůrazňuje Komise, z judikatury vyplývá, že „účastník řízení, který sám předložil dotčené skutkové okolnosti, může již z povahy věci při tomto předložení posoudit případnou relevanci těchto okolností pro vyřešení věci“ [45].

52. V tomto ohledu je nesporné, že Tribunál musí při výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, pokud jde o výši pokuty, vycházet z data, ke kterému vydává svůj rozsudek. Je tak třeba rozlišovat *na straně jedné* mezi tím, zda Tribunál zohlední dokumenty nebo dodatečné informace, které Komise neuvedla [46], nebo dokonce skutečnosti, o nichž v okamžiku přijetí rozhodnutí nevěděla, a *na straně druhé* tím, zda konstatuje protiprávní jednání a zohlední odpovědnost účastníků kartelové dohody, když toto Komise v rozhodnutí výslovně vyloučila nebo neprokázala.

53. Pokud jde totiž o zohlednění dodatečných skutečností, z judikatury vyplývá, že „Tribunál je v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci uznané článkem 261 SFEU a článkem 31 nařízení č. 1/2003 oprávněn posoudit přiměřenou povahu výše pokut na základě dodatečných údajů, které nejsou uvedeny v oznámení námitek nebo v rozhodnutí Komise“ [47].

54. Jak zdůraznil generální advokát M. Wathelet ve stanovisku k věci Telefónica a Telefónica de España v. Komise, Tribunál tedy musí sám od sebe zvážit, zda je pokuta vhodná a přiměřená, a je povinen sám od sebe konstatovat, že všechny skutečnosti relevantní pro účely výpočtu pokuty byly Komisí skutečně zohledněny, přičemž za tím účelem musí Tribunál rovněž mít možnost přezkoumat skutkový stav a okolnosti, které mu žalobkyně předloží [48].

55. Za tímto účelem může Tribunál rovněž zohlednit skutečnosti, o nichž Komise při přijímání rozhodnutí nevěděla [49]. Tribunál tak zohlednil skutečnosti, které nastaly po sporném rozhodnutí Komise, zejména pokud jde o finanční situaci podniku [50].

43 — _ Viz zejména rozsudek Archer Daniels Midland v. Komise (C-511/06 P, EU:C:2009:433, bod 85 a citovaná judikatura).

44 — _ Tamtéž (bod 86 a citovaná judikatura).

45 — _ Rozsudek 1. garantovaná v. Komise (T-392/09, EU:T:2012:674, body 78 a 79).

46 — _ Rozsudek Shell Petroleum a další v. Komise (T-343/06, EU:T:2012:478, body 176, 220 a 232).

47 — _ Tamtéž (bod 220).

48 — _ C-295/12 P, EU:C:2013:619, bod 129.

49 — _ Rozsudek Arkema France a další v. Komise (T-217/06, EU:T:2011:251, body 249 až 256) k zohlednění skutečnosti, že dotčený podnik nebyl kontrolován skupinou Total a že navýšení z titulu odrazujícího účinku již tedy nebylo odůvodněno.

50 — _ Rozsudek Novácke chemické závody v. Komise (T-352/09, EU:T:2012:673), pokud jde o prohlášení, podle kterého zaplacení pokuty nemá vliv na životaschopnost podniku, jakož i rozsudek Reagens v. Komise (T-30/10, EU:T:2014:253, bod 305) ke skutečnostem týkajícím se finanční způsobilosti.

56. To, že bylo prohlášení V. C. zohledněno, z tohoto pohledu neporušuje právo na obhajobu a zásadu kontradiktornosti, i když hodnota, kterou mu přiznává Tribunál, není jednoznačná [51]. Vzhledem k tomu, že tento dokument následoval až za sporným rozhodnutím, nemůže vyvrátit důkazní prostředky předložené Komisí a je dále zohledněn za účelem založení odpovědnosti dotčených podniků. Nicméně vzhledem k výše citované judikatuře je podle mého názoru akceptovatelné, aby Tribunál prohlášení jako takové zohlednil v rámci úvah o sankci při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci [52].

57. Situace v projednávané věci se podle mého názoru každopádně liší od situace ve věci, ve které byl vydán rozsudek Komise v. Edison [53], kde Soudní dvůr potvrdil odůvodnění Tribunálu, podle něhož Komise zohlednila v rozhodnutí skutečnost, kterou neuvedla v oznámení námitek a k níž se společnost Edison SpA nemohla ve správním řízení vyjádřit. Tribunál tudíž oprávněně rozhodl, že tuto skutečnost nelze vůči uvedené společnosti uplatnit [54].

3. Porušení zásady soudního přezkumu v plné jurisdikci a práva na obhajobu vyplývající z toho, že Tribunál založil odpovědnost navrhovatelek

58. Problematiku formálního zohlednění prohlášení V. C. je nicméně třeba odlišovat od toho, jakým způsobem Tribunál uvedené prohlášení použil, tj. od důsledků, které s ním Tribunál spojuje, a účelu, k němuž jej použil. Z napadeného rozsudku sice vyplývá, že Tribunál toto prohlášení zohlednil za účelem posouzení pokuty, nicméně Tribunál tím založil odpovědnost navrhovatelek, aniž měly tyto možnost o tom diskutovat v rámci zásady kontradiktornosti.

59. Na rozdíl od Komise jsem toho názoru, že důsledky, které Tribunál vyvodil z tohoto dokumentu, nejsou pouhým faktem. Naopak je to zvláště důležité z pohledu práva na obhajobu. Jak uvedla generální advokátka J. Kokott ve věci Komise v. Alrosa, k „překvapivému rozhodnutí“ Tribunálu může samozřejmě dojít nejen tehdy, když se opře o skutečnosti, které nebyly účastníkům řízení známy, ale také tehdy, když se při posuzování projednávané věci opře o skutečnosti, které sice byly účastníkům řízení známy, ale nebyly jako takové nikdy předmětem diskuse v rámci soudního řízení [55].

60. V projednávané věci je přitom rozhodující právě to, Tribunál změnil kvalifikaci inkriminovaného jednání konstatovaného v rozhodnutí Komise, když přihlédl k prohlášení V. C.

61. Tribunál překročil meze soudního přezkumu v plné jurisdikci, když konstatoval, že došlo k jednání za účelem založení odpovědnosti navrhovatelek. Konstatoval tím totiž, že došlo k protiprávnímu jednání, které Komise neprokázala. Bod 621 napadeného rozsudku, v němž Tribunál podle všeho v rozporu se všemi výše uvedenými pravidly navrhuje, že by se dodatečné informace mohly týkat zjištění protiprávního jednání, jakož i bod 622 napadeného rozsudku z tohoto pohledu zřejmě zavdávají důvod ke zrušení napadeného rozsudku.

62. Odůvodnění napadeného rozsudku navíc obsahuje zjevné rozpory. V bodě 614 Tribunál konstatuje, že mu nepřísluší nahrazovat nesprávné odůvodnění Komise zcela novým odůvodněním. V bodě 626 však zakládá odpovědnost navrhovatelek za obě složky protiprávního jednání.

51 — _ Pokud jde ilustrativně o stanovení cen, z bodu 405 napadeného rozsudku vyplývá, že dotčené prohlášení „každopádně není s to vyvrátit důkazy ze stejného či jiného období rozebírané výše, které Komise předložila stran účasti navrhovatelek na činnostech spočívajících v koordinaci cen“.

52 — _ Kromě toho považuji za nutné připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že bez ohledu na skutečnost, že Tribunál účastníkům řízení nesdělil svůj záměr zohlednit dodatečné snížení, toto hledisko vyplývá z právního posouzení, které byl Tribunál oprávněn provést při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, aniž by o tom účastníky uvědomoval před vyhlášením rozsudku (viz rozsudek Alliance One International v. Komise, C-679/11 P, EU:C:2013:606, bod 110).

53 — _ C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — _ Soudní dvůr v rozsudku Komise v. Edison analogicky odkázal na rozsudek Papierfabrik August Koehler a další v. Komise (C-322/07 P, C-327/07 P et C-338/07 P, EU:C:2009:500, body 34 až 37).

55 — _ C-441/07 P, EU:C:2009:555, body 151 a 152.

63. Ve stejném sledu myšlenek Tribunál podle všeho uměle, a tudíž nesprávně, rozlišuje založení odpovědnosti „pro účely pokuty“ a založení odpovědnosti jako takové. Je přitom nesporné, že pokuta představuje sankci následující po založení odpovědnosti. Není-li založena, otázka výše pokuty nevznikne. Tribunál tedy nejprve rozebral protiprávní jednání konstatované Komisí na části, aby jej pak v rámci devátého žalobního důvodu přetvořil, čímž překročil meze své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

64. Tribunál tím konečně podle mého názoru porušil i právo na obhajobu a zvláště zásadu kontradiktornosti, neboť účastníkům řízení nedal možnost diskutovat o odpovědnosti, jejíž vznik sám konstatoval.

65. Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci však má své meze. I když je pravomoc zrušit akt omezena na protiprávní jednání určené ve sporném rozhodnutí, pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálu nesvěřuje pravomoc konstatovat existenci protiprávních jednání, která Komise ve sporném rozhodnutí neurčila [56].

66. V důsledku toho je třeba druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku vyhovět. S ohledem na zásadní povahu takto zjištěného pochybení, musí být proto podle mého názoru napadený rozsudek zrušen.

VII – **Ke zkreslení důkazních prostředků**

67. Vzhledem k povaze konstatovaného pochybení není podle mého názoru třeba se vyjadřovat ke třetí části druhého důvodu kasačního opravného prostředku. Touto třetí částí se tedy budu zabývat jen podpůrně. V tomto ohledu uvádím, že účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek tvrdí, že Tribunál tím, že konstatoval, že navrhovatelky nesou odpovědnost za obě složky protiprávního jednání, zkreslil v bodě 626 rozsudku důkazní prostředky a porušil zásadu presumpce neviny. Konstatování vychází z neúplné citace prohlášení V. C., ze kterého jasně vyplývá, že V. C. neměl povědomí o povaze mechanismu náhrad, který je předmětem rozhodnutí.

68. Prohlášení V. C. dále vůbec neurčuje okamžik, od kterého měl povědomí o „existenci určitého typu mechanismu náhrad“. Podle Komise však Tribunál nezkreslil důkazy obsažené v prohlášení V. C.

69. V tomto ohledu musí být připomenuto, že namítá-li některý účastník řízení, že Tribunál zkreslil důkazní prostředky, musí podle čl. 256 odst. 1 druhého pododstavce SFEU, čl. 51 prvního pododstavce statutu Soudního dvora a čl. 168 odst. 1 písm. d) jednacího řádu Soudního dvora přesně určit důkazy, které měl Tribunál zkreslit a prokázat chyby v analýze, která podle jeho názoru vedla Tribunál k tomuto zkreslení [57].

70. O takové zkreslení se jedná, pokud se posouzení existujících důkazů jeví zjevně nesprávné, aniž byly použity nové důkazy [58]. Navrhovatelky však v této třetí částí druhého důvodu kasačního opravného prostředku podle mého názoru navrhují výklad, který se liší od výkladu prohlášení V. C. podaného Tribunálem. Argumenty uplatněné v projednávané věci nicméně neumožňují dospět k závěru, že by Tribunál zjevně překročil meze přiměřenosti posouzení uvedených důkazních prostředků [59].

71. Za těchto podmínek musí být třetí část druhého důvodu kasačního opravného prostředku zamítnuta jako neopodstatněná.

56 — _ V tomto smyslu viz rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise (T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, EU:T:2005:220, bod 370).

57 — _ Rozsudek Komise v. Aalberts Industries a další (C-287/11 P, EU:C:2013:445, bod 50).

58 — _ Rozsudky PKK a KNK v. Rada (C-229/05 P, EU:C:2007:32, bod 37), jakož i Lafarge v. Komise (C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 17).

59 — _ Obdobně viz rozsudek Activision Blizzard Germany v. Komise (C-260/09 P, EU:C:2011:62, bod 57).

VIII – **K vrácení věci zpět Tribunálu**

72. Uvádím, že navrhovatelky v rámci svého kasačního opravného prostředku navrhují, aby byly články 1, 2 a 3 sporného rozhodnutí zrušeny v rozsahu, v němž se jich týkají, nebo aby jim byla snížena pokuta.

73. V souladu s čl. 61 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora platí, že pokud je kasační opravný prostředek opodstatněný, Soudní dvůr může v případě zrušení rozhodnutí Tribunálu sám vydat konečné rozhodnutí, pokud to soudní řízení dovoluje. Vzhledem k povaze pochybení, kterého se dopustil Tribunál, se mi jeví, že to řízení v projednávané věci nedovoluje [60]. Jsem především toho názoru, že účastnice řízení neměly dostatečnou možnost předložit před Tribunálem své stanovisko k důsledkům, které je třeba vyvodit z prohlášení V. C. v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci ze strany Tribunálu. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr vrátil věc zpět Tribunálu.

IX – **Závěry**

74. Z těchto důvodů, aniž je dotčeno zkoumání dalších důvodů kasačního opravného prostředku, proto navrhuji, aby Soudní dvůr vyhověl druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, což musí podle mého názoru vést ke zrušení rozsudku Galp Energía España a další v. Komise (T-462/07, EU:T:2013:459), jakož i k vrácení věci zpět Tribunálu. O nákladech řízení bude rozhodnuto později.

60 — _ Konkrétně na rozdíl od věci Komise v. Verhuizingen Coppens viz stanovisko generální advokátky J. Kokott v této věci (C-441/11 P, EU:C:2012:317, body 43 až 46).